

[Uppgift: Läs först hela boken "Att bryta upp och byta land". Intervjua sedan en person som kommit till Sverige som flykting; antingen en elev, en förälder eller en bekant. Anknyt till Franzéns bok eller annan kurslitteratur.]

1 Inledning

Jag har ingen flykting i bekantskapskretsen, så jag har intervjuat en kurskamrats elev. Här kallar jag honom Mustafa, i verkligheten heter han något annat. Mustafa är 28 år och arabisk muslim från Israel, född och uppvuxen i Jerusalem. Intervjun hölls på engelska per telefon.

2 Intervjun

2.1 Uppbrottet

Orsaken till flykten var kriget i Israel och rädslan för att bli dödad. Mustafas farfar och tioåriga syster dödades medan han var kvar i hemlandet, hans bror misshandlades och fick sitta i fängelse i en månad utan att ha gjort något och deras hem blev sönderbombat.

Mustafa kom i kontakt med en svensk som är bosatt i Israel, och det var den mannen som aktivt påverkade beslutet att fly just till Sverige. Annars hade Mustafa kanske valt USA eller Tyskland i stället, där han har vänner. Han kom till Stockholm med flyg för fyra månader sedan. I Jerusalem jobbade han inom turistnäringen och hade tusen dollar sparade som han betalade resan med.

2.2 Det nya livet i Sverige

Mustafa har inte haft några problem med att anpassa sig i Sverige. Det är ett fint land, tycker han, svenskarna förstår hans situation och dessutom kan alla engelska. Han bor i hyreslägenhet i Skarpnäck utanför Stockholm som en god vän till svensken i Israel ordnade åt honom, en palestinier som har bott i Sverige i tjugo år och är svensk medborgare. Den äldre mannen är ett stort stöd nu under den första tiden i det nya landet och därför känner Mustafa inget behov av att gå med i någon invandrarorganisation. Han har också fått en handfull andra vänner, alla svenskar, men han återkommer ofta till den här mannen under intervjun och det är uppenbart vilken starkt stöd han har i honom. De svenska myndigheterna nämner han inte när vi är inne på ämnet "hjälp och stöd i det nya landet", men han säger att han över huvud taget har blivit väl behandlad i Sverige, av alla.

För två månader sedan började han läsa svenska och är alltså fortfarande på nybörjarnivå. Han tycker det är ett svårt språk som man måste jobba mycket med. Skolan är trevlig, eleverna kommer från ett tjugotal länder och det finns många andra araber. På fritiden träffar han vänner, chattar på Internet eller målar tavlor. Han är inte engagerad i politik. I framtiden kan han tänka sig att jobba inom turistnäringen även i Sverige.

Mustafa har inte haft några kriser sedan han kom till Sverige, men han lever med en ständig oro: han vet inte var hans familj befinner sig. Han ringer runt till alla som de kan tänkas bo hos (deras eget hem träffades ju av en bomb), men hittills har han inte lyckats få kontakt med dem.

2.3 Framtiden

Beslutet om Mustafa skulle få stanna eller ej behövde han inte vänta på, det kom direkt. Han hade nämligen både pass och rätt papper med sig, och, betonade han, de var dessutom i original. (Exakt vad han menade med det frågade jag tyvärr inte.) Nu är han i Sverige för att stanna resten av livet, han har inga förhoppningar om att kunna återvända till Israel. Då blir

han antingen dödad eller får sitta 10–20 år i fängelse, tror han. Däremot hoppas han självklart på att kunna besöka landet i framtiden för att hälsa på familjen. Han nämnde ingenting om att han vill att familj eller släkt ska komma efter till Sverige.

3 Egna reflektioner med anknytning till kurslitteraturen

Mustafa gav intryck av att vara en glad, lättpratad och positiv person. Till och med de hemska detaljerna berättade han i en lättsam ton, som om det egentligen inte berörde honom så mycket. Han hade inga problem, inga kriser och inga svårigheter att anpassa sig i sin nya situation.

Hur mycket som döljer sig under den glättiga ytan är omöjligt för mig att bedöma efter ett enda telefonsamtal. Franzén skriver om hur invandringens kris kan ta sig olika uttryck. *Förnekande* kan i invandringssammanhang bland annat innebära att man förnekar svårigheter som faktiskt finns och utifrån uppfattas som väl optimistisk. (s. 63) *Isolering* innebär att man omedvetet har trängt undan, isolerat, de känslor som hörde den traumatiska upplevelsen till. Man kan tala om det som har hänt, men känslan finns inte där. ”Att lyssna till någon som råkat ut för något traumatiskt och återger detta utan affekt är ganska kusligt. Rimligen antyder detta ett mycket starkt trauma”, skriver hon. (s. 64)

Visst var det kusligt, nästan överkligt att höra honom berätta att hans hem blivit bombat i samma ton som man berättar vad man åt till frukost. Kanske var det symptomatiskt att jag inte fick veta hur hans lillasyster hade dött. Farfadern hade blivit skjuten av en soldat, berättade han, men när jag frågade hur systemen hade dött svarade han undanligande och började tala om något annat.

”Bearbetningen av invandringens kris är livslång”, skriver Franzén. ”Som i all krisbearbetning är övergången mellan reaktionsfasen och reparationsfasen flytande och vi pendlar hela tiden mellan reaktion och bearbetning.” (s. 70) Om det nu är så att Mustafa befinner sig i en akut kris hoppas jag att han snart kommer in i reaktions- och reparationsfasen så att han kan börja bearbeta den smärta han sannolikt bär på.

4 Sammanfattning

Mustafa från Jerusalem i Israel, sedan fyra månader i Skarpnäck utanför Stockholm, har permanent uppehållstillstånd i Sverige. Han trivs i sitt nya hemland och tycker svenskarna är trevliga och lätta att komma i kontakt med, och han har inga som helst problem – utom några småsaker som han nämner i lätt ton: hemmet är bombat, två familjemedlemmar har dödats och resten av familjen vet han inte var de finns. Rimligen döljer den lättsamma tonen ett starkt trauma som skulle behöva bearbetas.

Litteratur:

Franzén, E.C. (2001) *Att bryta upp och byta land*. Stockholm: Natur och kultur.